

Delavsko-kmetijski list.

Proletarci
vseh dežel
združite se!

Izhaja vsak četrtek. — Naročnina: mesečno 6 Din, četrletno 15 Din.
Uredništvo in Upravništvo: V Ljubljani, Delavski dom, Marxov trg 2/II.

Leto II.

LJUBLJANA, 31. decembra 1925.

Stev. 48.

Ob koncu leta 1925.

Pred nedavnim časom smo se pogajali z nekim profesorjem naše univerze, ki se bavi z raziskovanjem naše kulturne zgodovine in govoreč o prvih početkih socializma v Sloveniji, je vskliknil:

— V delavstvu je neverjetno mnogo idealizma.

Da, v delavstvu je res mnogo idealizma in vere v bodočnost. Delavcu ne preostaja ravno nič drugega, kakor verjeti v svojo bodočnost, v preobrazbo sveta po njegovih vzorih. On nima v današnji človeški družbi nobenih ugodnosti, njegov del je samo trpljenje in to trpljenje postaja vsak dan večje. Tega trpljenja ne more biti tako dolgo konec, dokler stoji sedanjí sistem človeške družbe, zakaj vsa njegova zgradba stoji ravno na temelju trpljenja delavca in ubogega kmeta. Bogastvo peščice kapitalistov se sestavlja edino s tega, kar kapital pritrgrava od vrednosti delavčevega dela. Brez te krivice ni kapitalizma, zato mora trajati trpljenje in boj brez prenehanja, dokler ne zmagata delavec in kmet — revež. Tu torej ni nobene druge poti, nobenega izhoda iz te mizerije in zato delavec mora verjeti v boj in v končno svojo zmago.

Kapitalizem ga mami med drugim najmočnejše s poplačitom za trpljenje po smrti, z nebeskim veseljem. Toda on vidi, da so tisti, ki mu pridigajo to veselje po smrti, najzvestejši zavezniki kapitalizma. Katoliška Cerkev je ravno letos proglasila Kristus za kralja in ustanovitelja temu Kristus-kralju nov praznik. Kateri delavec ne vidi v tem poskus kapitalističnega katolicizma, da popularizira monarhizem, ki se ruši pod trdimi udarci zveze delavca z revnim kmetom. To so zadnji poizkusi, da se z verskimi bajkami vklene delavčevega in kmetovega duha in na novo vpogne pod trdi jarem kapitalizma.

Hvala vam za vašo nebesa in za vašo kraljestva! Ob teh vaših poskusih, delavec in kmet bolj goreče verujeta v svojo osvoboditev in v ustanovitev svoje sreče in nove človeške kulture kakor kdaj prej!

Delavstvo v Sloveniji je bilo v tem letu trd boj s kapitalom. Vse polno neuspehov je imelo v tem letu. Tovarne se zapirajo, delo se zmanjšuje in podjetniki groze z novimi znižanji plač. Stanovanja so se podražila. Če te vržejo iz tovarne in če te vržejo iz hiše, ni kam iti. Tudi čez mejo se ne da, ker je kapitalizem povsod v razpadanju, ker je povsod mizerija. Na Anglieškem je poldrugi milijon brezposelnih; v Nemčiji rase po Dawesovem načrtu brezposelnost z neverjetno hitrostjo; v Franciji uničuje industrijo obupno finančno stanje države; Amerika se je zaprla; edina Sovjetska Rusija razpisuje 400.000 mest za različne profesionaliste, toda s to živi naša država še v vojnem stanju. Vse polno preganjanj in obsodb smo imeli v tem dolgem in težkem letu. Policija uničuje naš tisk. On nam ne pušča svobode govora. Poleg tega ima ona še zvestega zaveznika v naših lastnih vrstah. Socialna demokracija je njen zvesti pomagač. Na vse mogoče načine in z vsemi sredstvi se trudi, da zmeša pojme in da zavede revolucionarni proletariát s prave poti. Toda kljub vsem tem težavam, kljub temu obupnemu stanju, proletariát v Sloveniji ne

obupava. On veruje v svojo zmago, ker mora vanjo verovati in se bori dalje.

Poleg teh objektivnih (stvarnih) težkoč pa je imel proletariát v Sloveniji v tem letu tudi velike subjektivne (osebne) težkoče. Posebne razmere, v katerih živimo, zelo otežujejo kontrolo proletarske javnosti nad delom in sposobnostmi njegovih zaupnikov. Izredni dogodki v našem političnem življenju često povzročujejo, da prihajajo na vodilna mesta ljudje, ki ne samo, da nimajo za to potrebnega znanja, temveč tudi ne potrebnih življenjskih in političnih izkušenj in potrebne proletarske discipline. Taki elementi izkoriščajo naše gibanje tako dolgo, dokler se jim lahko nudi kako plačano mesto, ko pa tega ni več, pa vskočijo ali v kak kristanski ali pa direktno v tabor buržuazije. Njih samih seveda ni škoda in čim prej gredo od nas, tem bolje, toda v delavskih vrstah pa napravijo tako izdajstvo vedno mučen vtisek. Revolucionarni proletariát v Sloveniji je imel po vojni nekoliko takih potresov, toda on je lahko ponosen na to, da ni noben tak potres pustil posebno težkih sledov v njegovih vrstah. Vsi taki hochstaplerji so do sedaj zapuščali naše vrste sami, brez proletarskih priveskov kakor jih vidavamo v drugih strankah (Lewi-Nemčija, Bubnik-Čehoslovaška itd.)

Tudi te dni se poslavlja par izdajalcev naših vrst od nas. Srečna jim pot! Mi jih bomo tako lahko pogrešali kakor svoje čase Fabijančiča, Stefanoviča in njim podobne. Stokrat bolje, da nas zapuščajo neodkritosrčni špekulantje sedaj, kakor da bi nam delali težkoče v kakem resnem političnem trenutku. Zanimivo je to, da pri nas odlete taki elementi vedno tedaj, ko se začne izvajati kaka nova taktika. Fabijančičevo družbo je pogubila enotna fronta proletariata, Makučevo družbo je odnesla enotnost strokovnih organizacij. Čisto naravno: taki ljudje skušajo vedno izrabiti še nejasne pojme v svoje osebne koristi.

Iz obilnih pisem, ki jih dobivamo iz delavskih centrov pa je že danes jasno, da bo tudi ta manever pobeljenih grobov šel mimo nas brez sledov. Kristanovski socialisti so mislili, da nam bodo, ako nam odtržejo te ljudi, napravili bogve kako vrzel v naših vrstah. Oni so se s pomočjo teh izdajalcev naše politike sicer rešili v Strokovni komisiji in se bodo morda tudi v Delavski zbornici. Toda, še ni prišel konec vseh belih dni. Naše vrste postajajo s tem trdnješe in solidnejše in proletariát zato ne veruje manj v svojo zmago, ker mora verovati vanjo.

On veruje vanjo in ve, da bo prišla ta zmaga le tedaj, ko bō zmagal ne samo nad kapitalom, temveč tudi nad njegovimi podreptniki in nad našimi izdajalci.

Sodrug! Srečno novo leto!
Živel razredni boj!
Živela končna zmaga! D.G.

„Delavska politika“.

Oceno situacije v delavskem gibanju Slovenije, ki smo jo dali v toku diskusije, potrjujejo najnovejši dogodki. Med delavstvo se trosijo letaki, ki naznanjajo, da začne z novim letom „Centralni delavski svet“ izdajati dnevnik „Delavska politika“.

Proletarska javnost še danes ne ve, kaj je pravzaprav ta „Centralni delavski svet“, kdo ga je izvolil, kakšni ljudje sedijo v njem, kakšen je njegov namen in kdo kontrolira njegovo delo. Pripoveduje se, da je že avgusta meseca Tone Kristan sklical vse važnejše nastavlence svojih podjetij v restavracijo „Zvezda“ v Ljubljani in tam ustanovil „Delavski svet“. Znano nam je, da je takoj nato začel pogajanja s Štukljem in Sedejem — samo za kaj in kako je šlo, nismo vedeli. Zadnjič smo čitali v „Narodnem dnevniku“ Kristanovo izjavo, ki pravi, da ne bo on izdajal „Delavske politike“, temveč, da jo bo izdajal „Centralni delavski svet“, v katerem da sede zastopniki združnih, strokovnih, izobraževalnih in političnih organizacij. Na strokovni konferenci 27. decembra pa so kristanovski strokovničarji izjavljali, da nimajo nobene zveze s tem „Centralnim delavskim svetom“. Znano nam je, da je pred 14 dnevi Kristan klical k sebi mlade intelektualce in jih naprošal za sodelovanje pri svojem novem listu. Znano nam je tudi, da je pridobil bivšega bernotovca Pastorka za upravnika „Delavske politike“. Znano nam je tudi še marsikaj drugega. — „Centralni delavski svet“ se skriva pred proletariatom, oni, ki v njem sedijo, se bojijo priznati, da v njem sedijo, celo sam oče zatajuje svojega otroka — vse to jasno pokazuje, kako čisto vest imajo „maherji“ te zadeve z „Delavsko politiko“, to so Kristan in njegovi stari in novi podreptniki.

Na letaku, ki agitira za „Delavsko politiko“, čitamo, da se bo trudila za „duševno edinstvo“ in da „hočejo“ združiti ves razredno zavedni proletariát z leve in desne „na osnovi načel nepopustljive razredne borbe in marksizma“ in da bo pomagala „združiti v eno celoto vse frakcije in struje v delavskem, razrednem revolucionarnem gibanju.“

Tako piše Kristan računajoč, da je delavstvo že pozabilo, kaj je delat, računajoč, da delavstvo ne ve, kaj dela in da je delavstvo tako kratkovidno, da ne vidi, kaj hoče „Kristanova politika“. Toda prepričani smo, da večina delavstva ni več slepa in da se zaveda, da se za Kristanovim povratkom v aktivno politiko skriva poizkus, probujajoče se delavsko gibanje spraviti v službo srbske hegemonistične buržuazije.

Anton Kristan, bivši kr. minister, bankir in milijonar tudi ne more voditi drugačne politike, kot politike podpiranja buržuazije, s katero ga veže njegov socialen položaj. Ali si je mogoče misliti, da bi Kristan, ki neredko kosi in večerja na dvoru, iskreno zastopal interese delavskega razreda, ki so v ostrem nasprotju z interesi kapitalizma in monarhizma? Komunistično stranko, neodvisno delavsko stranko, neodvisne strokovne organizacije je režim razpustil in preganja vsakogar, kdor odkrito stoji na stališču „nepopustljive razredne borbe in marksizma v delavskem, razrednem, revolucionarnem gibanju“. Vislice, 20letno ječo obljublja buržuazija vsakomur, kdor dela v gornjem smislu in Alija Aliagič, rudar Kerošević, Moša Pijade, Ljubica Ljubičič in cela vrsta iskrenih proletarskih borcev se je mogla na lastni koži prepričati, da se buržuazija ne šali z iz-

vajanjem drakonskih mer, kadar jo ogroža delovanje razrednega revolucionarnega gibanja. Toda buržuazija nastopa samo proti tistim, ki se resnično borijo za interese delavskega razreda in ima zelo dober nos, da dela razlike med frazerji in resničnimi borci. In Kristana buržuazija pozna dobro, ker še ni pozabila, da je tudi on eden izmed onih, ki so ji pomagali v težkih časih 1918. in 1919. leta. Buržuazija ve tudi dobro, da se Kristan ni odrekel oportunistu, reformizmu in ministerializmu, ampak da ga javno še danes zagovarja in zato bo režim in buržuazija z vsemi sredstvi podpirala tako konsolidacijo oportunistov, ker ve, da bo Anton Kristan — kakor 1919. in 1920. leta — tako tudi svojo najnovejšo akcijo nehal v objemu z buržuazijo in na dvorni zabavi.

Kam je privedla delavski razred Kristanova politika, je jasno in zato zavedno delavstvo ne bo šlo drugič na limanice in bo odklonilo Kristanovo „Delavsko politiko“.

Kristanova „Delavska politika“ pa bo razjasnila samo eno: pokazala bo, koliko Kristanovcev je med delavstvom in kdo so ti ljudje, ki so šli za Kristanovim koritom in pljunili na marksizem.

Po pokrajinski strokovni konferenci.

Kar nahitro sklicana in skrajno slabo pripravljena pokrajinska strokovna konferenca je završila svoje zasedanje. Naša naloga je, da svojim pristašem, ki tvorijo levi del združenih strokovnih organizacij, povemo svoje mnenje o rezultatu te prve pokrajinske strokovne konference po zedinjenju, ker iz rezultatov in poteka te konference lahko vidimo, kje bomo morali zastaviti svoje sile, da iz reformističnih strokovnih organizacij napravimo razredno bojovne organizacije.

Cela konferenca je bila mrtva, dokaz, da je bila slabo pripravljena. Edina objavljena resolucija je izšla v „Delavcu“ dan pred konferenco. Poročilo tajnika strokovne komisije Golmajerja in druga poročila (Uratnik, Štukelj, Svetek itd.) so bila brez programatične in idejne vsebine, ker tudi fraze in citati, posebno če se napačno interpretirajo, kakor se je to dogajalo na tej konferenci, niso dali poročilom nobene smeri. Sicer se pa od ljudi, ki sami nimajo pojma o važnih in danes aktualnih vprašanjih, ne more zahtevati, da bi kazali smer drugim... Žal, da je bila levica na pokrajinski strokovni konferenci tako pičlo zast. Mnogo jih je sicer bilo, ki se prištevajo med levičarje in ki imajo ob vsaki priložnosti na ustih komunizem, toda na konferenci, kjer bi moč levičarjev v diskusiji in pri glasovanju morala priti do izraza, so ti komunisti ostali pasivni in niso spregovorili besedice in največkrat tudi niso glasovali. Le mala peščica jasno opredeljenih in zavednih sodrugov je pravilno razumela svojo vlogo in storila, kar se je pri taki pasivnosti večine storiti dalo.

Razveseljivo dejstvo pa je, da so to zavedno opozicijo četudi zaenkrat še maloštevilno tvorili povečini zastopniki treh najvažnejših industrijskih panog: železničarji, rudarji in kovinarji.

Da je izdajalsko početje Štuklja nastop opozicije v korist socialpatriotov otežkočilo, je jasno, ker marsikateri delegat se ni mogel orijentirati. Razpoloženje kongresa se je prvi dan kongresa pokazalo pri glasovanju o zaupnici dosedanjih strokovnih komisij. *Od 89 delegatov je za zaupnico glasovalo šest delegatov, proti zaupnici pet delegatov 78 delegatov se je pa glasovanja vzdražalo*, med njimi 35 železničarjev, ki po „befeulu“ s. Stankota niso smeli glasovati. „Revolucionarnost“, „marksizem“, „barikade“, „revolucija“ in še drugo kar je bruhal Štukelj so bile le fraze, ker prireditelji so pač nad predsedniško mizo obesili sliko Karla Marksa in Friderika Engelsa, da bi pa stvar ne izgledala preveč „marksistično“ in da se je poantiralo tudi patriotizem, je na desnici Marksa visela tudi kraljeva slika.

Revolucionarno marksistični del delegatov se je na pokrajinski strokovni konferenci boril predvsem za sledeče: 1. proti napačni Uratnik-Štukeljevi resoluciji k poročilu in predlagal svojo resolucijo sledeče vsebine.

I.

Spreminjevalni predlog

k resoluciji k poročilu na strokovni konferenci ZDSZJ.

Četudi štilizacija prvih šestih točk resolucije (omenjena resolucija je objavljena v 25. št. Delavca. Ured.) ni baš najsrečnejša, vendar k tem točkam ne bomo dali svojega posebnega mišljenja.

1. Ni pa resnica kakor stoji v resoluciji v točki 7.: „Največjo zapreko strokovnemu zedinjenju so delale načelne in taktične razlike med različnimi političnimi grupacijami proletariata.“

Ker znano je, da so strokovne organizacije v Jugoslaviji bile enotne cel čas do Obznane. Ko pa je vladajoča buržuazija z brutalno silo razpustila komunistično stranko Jugoslavije in celokupen revolucionarni strokovni pokret, je v tem momentu socialistična stranka bila tista, ki je s pomočjo policije pričela razbijati do tedaj enotne strokovne organizacije in se s tem postavila javno v službo interesov kapitalističnega razreda. Socialistična stranka je torej v celoti Jugoslaviji že od nekdaj igrala vlogo razbijačev strokovnega pokreta in je v tej vlogi pred kratkim tudi inscenirala poznano razbijaško komedijo pod popularnim imenom kongresa ujedinjenja v Beogradu.

Načelne in taktične razlike med različnimi političnimi grupacijami proletariata so obstajale, obstajajo in bodo obstajale do tedaj, dokler se bodo nahajali v delavskem pokretu ljudje, ki pridigajo in izvajajo sporazum in zvezo z buržuazijo, mesto neizprosnega razrednega boja do uničenja kapitalizma. Torej te načelne in taktične razlike med različnimi političnimi grupacijami delavstva niso smele in ne smejo biti nobena zapreka enotnosti strokovnega pokreta.

Predstavniki revolucionarnega marksističnega proletariata so bili prvi, kakor v drugih državah, tako tudi v Jugoslaviji, ki so odločno nastopili proti razbijaški politiki buržuaznih agentov v strokovnem gibanju in ki so pričeli najodločnejši boj za enotnost strokovnega gibanja.

2. Pri zedinjenju strokovnih organizacij v Sloveniji je bilo napravljenih celo vrsto napak, ki smo jih javno dovolj ozi-gosali. Ena temeljnih napak je bila v tem, da se je zedinjenje gledalo z ozkega pokrajinskega stališča, mesto da bi se z vsemi silami delalo za dejansko zedinjenje razredno bojnih organizacij v celi Jugoslaviji, ker očigledno je, da brez popolnega in trajnega zedinjenja strokovnega pokreta v celi Jugoslaviji tudi zedinjenje v Sloveniji, če bi se tudi popolnoma izvedlo, ne more prinesiti velikih koristi proletariatu Slovenije, dokler je strokovni pokret v ostalih pokrajinah razcepljen. Zato zahtevamo, da pokrajinska strokovna konferenca zahteva od ZDSZJ (URSSJ), da se brez-pogojno priključi akciji za zedinjenje celokupnega strokovnega pokreta v Jugoslaviji, katero je ponovno pričel GRSOJ in kateri so se priključili Savez grafičnih radnika, Savez bankovnih činovnika v Zagrebu in Savez bankarskih činovnika in nameštenika v Beogradu. Poleg tega zahtevamo, da pokrajinska strokovna konferenca pomaga angleško-ruskemu komiteju, ki stremi za upostavitvijo strokovne enotnosti v internacionalnem obsegu.

Druga temeljna napaka je bila v tem, da se akcijski odbori niso postavili v po-

sameznih krajih s sodelovanjem delavskih množic kot organi za sprovanje zedinjenja, temveč da se je famozni akcijski odbor osnoval šele septembra meseca, torej šele nekaj mesecev po zedinjenju, da bi maskiral popolno kapitulacijo, katero so nekateri od bivših predstavnikov neodvisnih strokovnih organizacij izvršili pred reformisti.

Zato so mi predstavniki revolucionarnega marksističnega strokovno organiziranega proletariata najodločnejše omejujemo od celokupnega dela akcijskega odbora in to v toliko bolj, ker v njem niso bili zastopani naši predstavniki.

3. Kot pristaši organizacijske neodvisnosti strokovnega gibanja od vseh strank najenergijnejše protestiramo, ker se strokovno gibanje v Sloveniji postavlja v službo strankarski klik, katere s Kristanom na čelu ustanavlja dnevnik pod imenom „Delavska politika“. Ta dnevnik ima očividno za cilj, da zastuplja delavce v Sloveniji in da jih odvrča od poti neizprosnega razrednega boja proti buržuaziji na pot sodelovanja z buržuazijo.

S tem, da se je strokovna komisija postavila v službo strankarske klike Ant. Kristana, je poteptala načelo strankarske neodvisnosti strokovnega gibanja in dokazala še enkrat, da je vea čas do sedaj samo organ za sprovanje oportunistične politike raznih klik, v katere se je razvila takozvana socialistična partija v Sloveniji. Mi zato zahtevamo, da strokovno gibanje pretrga vsako zvezo s politično-špekulativnim podjetjem Antona Kristana „Delavska politika“, ker pojav tega lista bo razredno zavednemu proletariatu Slovenije samo škodoval.

4. Poleg vseh napak, ki so se napravile pri zedinjenju in kljub popolnoma oportunistični politiki strokovne komisije, smo mi predstavniki ideologije neodvisnih strokovnih organizacij pozivali in še pozivamo vse delavce Slovenije, da stopajo v zedinjene strokovne organizacije, da bi iz njih v procesu boja proti buržuaziji in njenih agentov v delavskem gibanju ustvarili močne trdnjave za zaščito življenjskih interesov delavskega razreda.

Štukelj je z vso njemu lastno demagogijo zagovarjal Uratnikovo resolucijo in nastopil proti gornji resoluciji, ki pojasnjuje resnične vzroke razcepa v 1921 letu in omenja tudi napake, ki jih je zakrivil Štukelj pri zedinjenju v Sloveniji.

Spreminjevalni predlog je bil odbit.

Drugo za kar se je levica borila na konferenci izraža sledeča resolucija:

II.

Resolucija.

Pokrajinska strokovna konferenca za Slovenijo dne 26. in 27. decembra 1925. v Ljubljani najodločnejše obsoja neproletarski akt od vlade postavljene delavske zbornice za Srbijo, ki je s denuncijansko motivacijo in neutemeljeno argumentacijo izključila iz sestava srbske delavske zbornice sedem neodvisnih strokovnih zvez, ki predstavljajo večino organiziranih delavcev v Srbiji, da tako prepreči njihovo soudeležbo pri volitvah v delavsko zbornico.

Pokrajinska strokovna konferenca konstatira, da so navedeni razlogi za izvršeno izključitev nezakoniti in depasirani in da je delavska zbornica za Srbijo s tem svojim činom pogazila člen 36 zakona o zaščiti delavcev, katerega bi morala ravno ona najvestnejše izvajati.

Pokrajinska strokovna konferenca zahteva, da se vseh sedem izključenih strokovnih zvez takoj, t. j. še pred volitvami v delavsko zbornico vpiše v sestav delavske zbornice in da se neodvisnim strokovnim organizacijam v Srbiji omogoči aktivna in pasivna volilna pravica pri volitvah v delavsko zbornico.

Tudi ta resolucija je bila odklonjena in sprejeta druga, ki bolj v obliki prošnje kot v obliki protesta, svetuje ZDSZJ (URSS) da se zavzame za sprejem izključenih neodvisnih strokovnih organizacij v delavsko zbornico.

Tudi tretjo zahtevo levice, ki je izražena v tretji resoluciji, je Kristanova kompanija izigrala. Od levice predložena resolucija glasi.

III.

Resolucija

o delegaciji delavstva Jugoslavije za izučavanja razmer v Rusiji.

Z ozirom na dejstvo, da je delavstvo v Jugoslaviji neobjektivno poučeno o življenju in razmerah proletariata v sovjetski

socialistični Uniji, smatra današnja konferenca, da je zelo potrebno za jugoslovanski proletarijat, da priredi posebno potovanje v Rusijo, da bi se na svoje oči počulo o gospodarskem in kulturnem življenju tamnošnjega proletariata. V to svrhu predlagamo, da pokrajinska strokovna konferenca izvoli poseben odbor, ki naj takoj stopi v zvezo z vsemi ostalimi delavskimi strokovnimi centralami s pozivom, da tudi te postavijo enake odbore, ki naj pod enotnim vodstvom ukrenejo vse potrebno, da se odpošlje skupna delegacija jugoslovanskega proletariata v sovjetsko Unijo, da sporazumno postavijo odbor, ki naj bi vodil vse priprave za odpošiljatev take delegacije v Rusijo in za zbiranje potrebnih sredstev za njeno potovanje.

Uratnik in Štukelj pa sta rasolucijo premenila tako, da je iz zahteve pričeti s pripravami nastal ponižen nasvet ZDSZJ (URSS), ki je iz načelnih razlogov proti pošiljanju delavskih delegacij v Unijo Sovjetskih Republik.

Sprejet pa je bil s strani leve opozicije akcijski program, to pa zato, ker Uratnik-Štukeljeva skupina svojega sploh ni imela, in ker sta si Uratnik-Štukelj mislila; sprejmemo akcijski program, da ga pa ne bomo izvajali, bo skrbela bodoča strokovna komisija.

(Dalje prih.)

Iz Mussolinije.

Politični položaj delavstva v Italiji in posebej v Juljski Benečiji se je zelo poslabšal. Posebno v Juljski Benečiji je ostalo delavstvo brez svojega glasila. To je svoboda tiska, ki se z njo italjanski režim toliko ponaša, ko javlja potom svojih agencij v tujino, da ima opozicionalno časopisje še preveč svobode.

V zadnjem zasedanju senata so nekateri senatorji celo predlagali, naj bi se uvedla posebna kontrola potom fašistične komisije čez vse opozicionalno časopisje. Da do te odobritve ni prišlo, se je mogoče tolmačiti le na ta način, ker bi to izzvalo med najboljšimi patrioti, ki še količkaj trezno mislijo, ogorčenje. Takoj bi si bila javnost v tujini na jasnem, koliko svobode uživa tisk in časnikarstvo v tej državi — največje svobode tiska.

Kar se je dalo fašistizirati, so spravili v eno malho. Nobena organizacija nima obstoja, če ni fašistovska. Delodajalci so prisiljeni pod denarno globo, da javijo na pristojna mesta, koliko delavcev je zaposlenih v njihovem obratu, da jim je mogoče tako kontrola glede prispevkov, ki so jih poedini delavci dolžni plačati v fašistovske sindikate. Kar je samoobsebi umevno, dobilo se bo veliko njih, ki ne bodo hoteli biti uvrščeni v nobeno združenje, naj ima to črno ali belo barvo. A tudi od teh je delodajalec primoran odtrgati pri zaslužku letno določeno svoto. Prepovedano je stavkati, ali na drugi način preprečiti mirni potek dela, pod globo v denarju ali z večmesečno ječo, za one, ki bi pozivali ali vodili stavke.

Usoda italjanskega proletariata je taka, da ni sploh govora o kakšnem legalnem organizacijskem delu med našim delavstvom. Vendar ni krivda izključno fašističnega režima, ampak tudi vseh reformističnih strank: takozvane unitarske in maksimalistične stranke.

Italjanska komunistična stranka je takoj po prihodu fašistov na vlado pozvala vse delavske stranke na združenje proletarske fronte, a pri mlačnejših brez intuicije je ostal ta poziv glas vpijajočega v puščavi. Gledali so samo na to, kako bi cepili delavske vrste, v katerih so zavedni proletarci imeli že tako težko nalogo. Reformistični voditelji so vodili svojo politiko zakulisno in se hlinili ob vsaki dani priliki z namenom, da bi se priklopili fašistom in ohranili svoja mesta. Mnogi so kar odšli v fašistovski tabor in si obdržali svoja mesta. Tako je fašistovska stranka pridobivala zmeraj na ljudeh, ki so se prodajali za judežev denar.

Komunisti so poudarjali ob vsaki priložnosti, da sindikati morajo biti pripravljeni na vsaka presenečenja od strani fašizma, in da morajo nadaljevati dosledno po začrtani revolucionarni poti; obsojali so hlinjenje in klečeplazno politiko socialpatriotov.

Kadar je prišlo do kakšnega kongresa, so naši sodrugi očrtavali z jasnimi dokazi napačno vodstvo Splošne delavske zveze (Conf. G. d. Lavoro), ki je pogubna za italjanski proletarijat; bili pa so enostavno izključeni iz zveze. Italjansko delavstvo ima jasen dokaz, kdo je kriv pogubne politike razredno zavednega proletariata v Italiji. Da bi si oni ohranili svoje stolčke, so se začeli pogajati s fašistovskimi korporacijami, da bi včlanili C. G. d. L. v nacionalno fašistovsko federacijo, kar se jim do sedaj ni še posrečilo, pač se jim bo v kratkem, ker jim pomaga režim.

To so sadovi tridesetletnega delovanja razredno zavednega italjanskega proletariata.

Razumljivo je, da bodo italjanski socialpatriotje vse to svoje delovanje zagovarjali pred delavstvom, ker razredno delavstvo bo izprevidelo, da je bilo po teh ljudeh goljufano. Za to počenjejanje bodo v gotovem času dali račune in ti bodo težki.

V tej dobi bi se dalo veliko preprečiti, da bi ti ljudje, ki so imeli delavske organizacije v rokah, — nekaj znali misliti; da bi bila njim usoda proletariata v resnici pri srcu!

Da se je usoda italjanskega proletariata tako zaokrenila, ima glavno krivdo še posebej Druga internacionala v Amsterdamu. Od tam so prihajala navodila in ukazi za vso to pogubonosno politiko Splošne delavske zveze v Italiji. Svetovni proletarijat si je dovolj na jasnem, ker je imel priliko, občutiti na svojem hrbtu mnogo bridkih izkušenj.

Italjansko revolucionarno delavstvo bo znalo tudi to bridko uro prenesti in po tolikih izkušnjah in ob pravem času obračunati z vsemi tistimi, ki so zakrivila ta greh na njihov račun. Vstalo bo pomlajeno in utrjeno v svojem idealu, preizkušeno bolj kot vsekdar poprej.

Nikola.

Kdo je razbijač in izdajalec?

Filip Uratnik, Makuc, Štukelj in nekateri njihovi prijatelji so postavili tole teorijo:

Mi smo se zedinili in zaradi tega je danes vsaka kritika razbijanje naših vrst in vsakdo ki kritizira naša napačna dejanja v preteklosti seje s tem nezaupanje v množice in je radi tega izdajalec delavskega razreda. „Sicer pa: čemu govoriti toliko o preteklosti in razglabljati o težkem vprašanju, kaj mora biti prej, ali pišče ali jajce. Danes imamo skupne strokovne organizacije in na prihodnjem kongresu dobimo izvoljeno vodstvo teh organizacij — tako da se okrog akcijskega odbora ne bo treba nikomur več razburjati, razven, če hoče delati namenoma težave.“ „Če organizacije ne napredujejo tako kot bi želeli, je iskati glavni vzrok v tem, da so ljudje prepiranje siti in da hočejo skupnega dela.“ „V vsaki organizaciji se morajo mnenja kresati. Kritika še ni zločin. Zločin pa postane tam, kjer postane to edino delo in kjer zavzema ves prostor in kadar prihaja sredi skupnih akcij.“ „Mi nismo ozkosrčni, a tega ne razumemo, kako morete postopati tako, če nočete, da si pritisnete na čelo sami daleč viden žig izdajalca skupnih interesov strokovnih organizacij.“ Na naši strani „je volja, da ostanemo združeni in da zajezimo z združenimi silami grozeč naval meščanskih organizacij na delavstvo“. Na vaši strani „je volja, da bi postale naše skupne organizacije cirkus, kjer bi si delavstvo še nadalje medsebojno razbijalo glave, kakor je delalo to v Ljubljani na Sassenbachovem shodu žalostnega spomina“.

Konec te socialistične teorije pa je sledeč:

Enotnost strokovnih organizacij pa je nemogoča, če se ne doseže tudi politična enotnost proletariata.

Kdor je količkaj politično večšč, vidi takoj, da je zgorajšnji prvi del te teorije socialistična taktika, drugi del, t. j. konec, pa socialistični strateški cilj proti levici proletariata v Sloveniji. Naša dolžnost je torej, da pokažemo to politično taktiko in ta strateški cilj Filipa Uratnika, Štuklja, Makuca in drugih socialistov v pravi luči.

Uratnik na eni strani in Štukelj, Makuc itd., ki so se odbili od naših vrst in skočili v socialističen tabor na drugi, hočejo dopovedati delavstvu, da je popo no zedinjenje, t. j. strokovno in politično že izvršeno, da je tako zedinjenje na obeh poljih za krušni boj neobhodno potrebno in da je treba sedaj slediti socialistični taktiki na strokovnem in političnem polju. Kdor se upa še ustavljati vsem onim napakam, ki jih je delala socialna demokracija medvojno in povojno in katerih se tudi danes še ne odreka, ta je *zločinec*, ta je *izdajalec* delavskega razreda. Še najmanj pa je dopustno — po njihovi teoriji — kritizirati delo socialistov ko se gre z njimi v kako akcijo. Oni so vršili n. pr. v Delavski zbornici dosedaj delo za buržuazijo. „Slovenski Narod“ jim je zato tudi zapel veliko slavo — in vsi vemo, da buržuazija ne hvali socialistov zastoj — toda danes, ko gremo skupno v volitve za Delavsko zbornico, danes ne bi smeli kazati na te napake, da jih delavstvo vidi v pravi luči.

O, ne prijateljski, ravno danes je ugodna prilika in potrebno, da pokažemo vaše delo v pravi luči! Danes odgovarjate vi delavstvu za svoje delo. Danes vas moramo pritisniti, da se pred proletariatom odredete zavezništva z buržuazijo. Danes vas moramo prisiliti, da nastopite pot dela za proletarijat, sicer bi bili mi zločinci, bili bi tudi mi zavezniki buržuazije, bili bi izdajalci, če bi vas volili samo zato, da vi še vedno ostanete, kjer ste bili do sedaj. Mi se s tem, da gremo z vami na skupne liste, ne odrekamo svojih zahtev na strokovnem in političnem polju. In ravno v takih akcijah se mora pokazati, da *mi* nismo *vi*, da nočemo pod socialdemokratsko kuto, temveč, da hočemo tudi tedaj, ko gremo z vami na skupno listo, ko gremo z vami v skupne strokovne organizacije, ostati to, kar smo bili prej. Mi se ne mislimo z vami oženiti, dokler se vi ne odredete svoji veri. Mi gremo z vami na listo, ker ne moremo postaviti svoje in da preprečimo, da ne pride buržuazija v Delavsko zbornico, toda nikar ne mislite, da bomo mi drli tam z vami čez drn in strn! Mi gremo z vami v skupne strokovne organizacije, toda ne za to, da bomo vam lajšali delo za buržuazijo, temveč za to, da vas od nje otržemo in prisilimo, da hodite po proletarski poti. V zbornici in v skupnih strokovnih organizacijah si pridržujemo proste roke in proste roke hočemo imeti tudi sedaj ko stopamo z vami v skupne akcije. Skupne strokovne organizacije se za nas ne pravi še, imeti tudi skupno glavo.

Vi pravite, da: „če organizacije ne napredujejo tako, kot bi želeli“, da „je iskati glavni vzrok v tem, da so ljudje prepripanja siti in da hočejo skupnega dela“. Ali ne vidite kako je revna ta vaša logika? Ko bi bili ljudje „prepripanja siti“ in ko bi hoteli skupnega dela z vami, bi drli v skupne organizacije in mi bi bili osramočeni. Stvar pa stoji tako-le:

Kolikorkoli se vi trudite, da bi predstavili našo opravičeno kritiko delavstvu kot brezpomemben prepir, se vam to ne posreči in delavstvo ve, da gre tu za temeljna njegova vprašanja in za njegovo bodočnost. Ono ne gre v skupne organizacije, ker mu še ni jasno, kaj hočemo s temi skupnimi strokovnimi organizacijami. Ono ne gre v skupne organizacije, ker vidi, da so ga Štukelj, Makuc in Sedej očitno izdali s tem, da so molče sprejeli socialnodemokratsko taktiko, s tem, da ne kritizirajo več napačnega dela socialistov v Delavski zbornici in v strokovnih organizacijah, s tem, da hočejo levo orientirano delavstvo molče prevesti v socialističen tabor. Delavstvo nima zaupanja v tako početje in zato ne gre v skupne organizacije.

Kje so dokazi za to? V pismih, ki nam jih piše delavstvo iz vseh delavskih centrov. In če ne verujete tem, naj vam pokaže Štukelj ona, ki jih dobiva sam!

Uratnik in njegovi prijatelji so se poslužili taktike svojih kompatiotov iz Belgrada. Češ, sklenimo pogodbo s Štukljem, Sedejem in Makucem, pa bomo dobili levo orientirano delavstvo v svoje roke. Trik se je ravno tako malo posrečil kakor na jugu. Štukelj, Makuc in Sedej stoji danes osamljeni.

Oni lahko ne vem koliko vpijejo, da je bilo to zedinjenje od spodaj, dejstva kažejo nasprotno. Zedinili so se Uratnik, Golmajer Svetek s Štukljem, Sedejem in Makucem, toda delavstvo je po ogromni večini ostalo izven strokovnih organizacij in to radi socialističnih političnih trikov, ki se uganjajo s to strokovno akcijo.

Da zadobi delavstvo zaupanje v to zedinjenje, je potrebno predvsem, da dobi zagotovilo, da ga nikdo ne sili v socialnodemokracijo s to akcijo. Dopovedati se mu mora, da se mu s tem noče odvzeti njegove orientacije in da to ni potrebno. Kakor ni potrebno, da se delavec odreče svoji narodnosti in svoji veroizpovedi, kadar vstopa v strokovno organizacijo, tako tudi ni potrebno, da se odreče svojemu političnemu prepričanju. Pravilo, da so strokovne organizacije neodvisne od stranke, pomeni za nas, da morajo biti neodvisne od Socialistične stranke, da ne zahteva od drugače orientiranega delavstva, da se orientira socialistično, kar je *strategični cilj socialistov*.

Ali bodo strokovne organizacije postale zaradi tega cirkus, kakor pravi Uratnik. Radi nas gotovo ne! Če pa mislijo socialisti ovirati svobodo kritike, ki je najvidnejši znak proletarskega demokratizma in predpogoj vsakega zdravega dela v strokovnih organizacijah in na strokovnem polju sploh, potem postanejo lahko za nekaj časa tudi cirkus. Prepričan sem pa, da bo tega cirkusa socialističnih strokovničarjev kmalu konec.

Uratnik pravi, da si take kritike ne želi, kakor jo mi zamišljamo. Nam je to zelo žal, toda upam, da o tem ne bo odločeval samo on. Levo orientiranemu delavstvu je danes že jasno, kdo dela pri tem zedinjevanju zločine in kdo je izdajalec interesov delavstva. V bodočih akcijah pa se bodo o tem prepričali tudi ostali delavci.

Marcel Žorga.

Ta članek je predal s. Marcel Žorga uredništvu „Delavca“, ki pa ni hotelo priobčiti članka. „Delavec“ kot glasilo združenih strokovnih organizacij bi moral prinašati tudi članke opozicije, toda tega ne vrši. Poskrbeti bo treba, da bo list „Delavec“ prinašal tudi članke z naše strani, kar naj bo skrb organizacij.

Za enkrat.

Ko sem hotel obrazložiti nadaljnje tabele k moji kritiki poročila Delavske zbornice, je v „Delavcu“ od 10. decembra 1925 v števil. 23. izšel članek „Kritikom“, ki ni niti podpisan. Ne vem, zakaj se s. Uratnik skriva za redakcijo tega lista? Vedel sem, da bo za vse socialpatriote moja kritika vroča in nič manj je ne bom omilil, če se prav vsi skrijejo za hrbet uredništva „Delavca“.

Predno pa na ta izvajanja malo odgovorim, moram konstatirati sledečo „učeno nevednost“.

V omenjenemu članku se v prvem odstavku pravi: „V pravo kritiko poročila pa se je spustil le „Delavsko-kmečki list“, in že v drugem odstavku članek nadaljuje: „Mesto tega pa smo dobili v „Kmečko-delavskem list“ kritiko, ki ni kritika, ampak zbirka dolgovoznih, a zato nič manj neresničnih podtikanj“. Ne bom tega komentiral, le pripomnim, če tisti, ki je to napisal sploh ve, kaj je napisal?

Članek sam pravi, „da bi mogla najti ostra in stvarna kritika gotovo dosti napak“. Zakaj se pa komisariji v Delavski zbornici jezijo na „ostro kritiko“ in zakaj za svoje poročilo vpijejo: „Credo, quia absurdum est!“ (verjemi, ker je nemogoče!).

In ravno naša kritika si je vzela za nalogo, da stvar temeljito obdela in to tudi podčrtava. Ako tega komisariji v Delavski zbornici ne vidijo, naj si izposodiho cvikerje, saj jih njihov prijatelj Kristan ima.

Absurdna laž je, če članek trdi: „Res je, da delavec ne more zahtevati za plačo večjih denarnih svot, kakor jih pridelal“. Temu ne bo nihče ugovarjal, ampak na strani 9. poročila Delavske zbornice stoji dobesedno tole: „... da so odvisne vaše plače od tega, kar vam družba more dati“. To je pa nekaj povsem drugega od onega, kar je članek v odgovoru „Kritikom“

vporabil in narobe obrnil. Jaz sem že preje povedal, čigava je ta družba: kapitalistična. In kot taka ne bo dala nikoli delavcu ono, kar je pridelal in zaslužil. Nihče pa ni trdil, da mora delavec dobiti več, kot je ustvaril, kakor se to v odgovoru „Kritikom“ podtika.

Kar se pa buržuja Rodbertusa tiče, odločno odbijam, da bi bila njegova izvajanja za proletarijat dobra, še manj pa merodajna. O tem bom pa govoril v enem posebnem odstavku, v katerem bom razkril vso nagoto buržuja Rodbertusa in njegovih pomagačev. Ekonomijo buržuja Rodbertusa kot revolucionarni marksist nočem in *ne morem* razumeti, razširjanje njegove slave pa prepuščam petoliznikom, ki trdijo: „da se nanj delavstvo lahko vedno in povsod opira“.

Članek pravi: „Ni pa rečeno, nikjer, da je eksistenčni minimum...“ na strani 37. poročila DZ je pa natisneta tabela 4, ki ima naslov: „Plača in eksistenčni minimum“, in ravno to tabelo sem jaz podvrget kritiki in jo v celoti in dobesedno objavil v 46. števil. DKL in nasproti postavil drugo tabelo, katera tudi ni za delavca zadovoljiva kljub temu, da je za 750 dinarjev večja. Pisec članka „Kriti-

kom“ je pozabil, kaj je vse v tem poročilu „razrednega predstavnika delavcev“ napisano.

Članek nadalje izvrača: „Dalje se neupravičeno očita, da poročilo trdi, da je zvišanje delavskih plač na predvojno višino za delavstvo končni ideal“, medtem ko se na strani 30 poročila pravi tole: „Načelo mora biti, da se mora kupiti za delavsko plačo toliko življenskih potrebščin, kakor se jih je dalo kupiti predvojno“.

Za DZ je predvojna dnina maksimum, za nas pa *minimum* in to je prva razlika. Idealna dnina je za nas ono, kar je človeku potrebno, dočim poročilo DZ misli, da je to ono, kar mu družba (kapitalistična) lahko da, to je druga razlika. Delavska zbornica si je postavila za načelo predvojno dnino, mi pa *načelo resničnih potreb zadostnih za razvoj, obstoj in delo človeškega telesa*, in človekovih kulturnih potreb. To je tretja razlika. Za DZ zbornico je indeksna dnina edini rešitelj, za nas je pa *indeks enostavni švindele* in to je zopet četrta razlika. Naše stališče je marksistično, ono DZ pa *reformistično*, to je pa peta razlika, katero še enkrat podčrtavamo. Pika.

Fran Peterkovič.

K diskusiji:

Sodrug iz Krmelja k diskusiji.

(Izvlaček.)

Čitali smo s pazljivostjo vse dolge diskusijske članke v DKL in smatramo za pravilno, da se je diskusija otvorila in vodila. Bil je zadnji čas, ker drugače bi delavstvo prišlo čisto v roke socialpatriotov. Že na konferenci 13. septembra, na katero se toliko sklicujejo Štukelj, Makuc in Sedej, sem opazil, da se to zedinjenje ne vrši pravilno: če nisem že takrat nastopil proti načinu in delu za zedinjenje, nisem storil tega zato, ker so nam Štukelj, Makuc in Sedej zatrjevali, da delajo v sporazumu z belgrajskimi sodrugi, kar pa je — kakor se je izkazalo — laž.

Strinjamo se, kar nas je zavednih delavcev, s tem, kar piše DKL in bomo v svojem kraju izvršili svojo dolžnost.

K. F.

Rajhenburški sodrugi k diskusiji.

(Izvlaček.)

Kot razredno zavedni delavci Rajhenburga obsojamo delovanje naših nekdanjih sodrugov Štukelja, Makuca in Sedeja, ker jim nismo nikoli dali takih nalog in pooblastila, da so izvajali kapitulacijsko politiko. Bili smo in smo še za zedinjenje strokovnih organizacij, nočemo pa se odreči svojih marksističnih načel in sprejeti reformistične lažimarksistične teorije. Med rudarji tvorimo komunisti ali pa „levičarji“ kakor nam pravijo večino in nihče nas ne bo mogel spraviti pod kapo Kristana, izdajalca razrednega boja. Poslali so nam „Železničarja“ in v njem plakat Štukelja, Makuca in Sedeja. Mi vemo, da je laž, če pišejo, da hoče skupina okoli DKL razcepiti ali razbiti strokovne organizacije, ker ravno sodrug Illebec je bil tisti, ki je pri nas največ delal za strokovno zedinjenje, ko je bil marca meseca med nami. S. Illebec nam je pa že takrat povedal, da moramo tudi v zedinjenih organizacijah boriti se proti reformisti in stremiti za tem, da v organizacijah prepričamo vse delavce, da je reformizem strup in da se moramo še bolj okleniti našega prapora revolucionarnega marksizma. Štukelja, Makuca in Sedeja seveda bode sedaj resnica v oči in upravičena kritika DKL jih je zbolela. — Opravičiti bi se hoteli v plakatu in „Železničarju“, pa so se le razgalili še bolj, kot jih je diskusija.

Delavstvo vas bo obsodilo, če se ne poboljšate in če se ne vrnete nazaj na pravo pot. D. A.

Sloga jači — nesloga tlači.

Bil sem kot zaupnik navzoč na strokovni konferenci zaupnikov v Delavskem domu, kjer se je razpravljalo ob navzočnosti številnih zaupnikov iz raznih industrijskih centrov o ujedinenju na strokovnem polju. Konferenca je bila za današnje razmere zelo dobro pripravljena, referati izčrpano podani ter resolucije soglasno sprejete. Naglašam, da je konferenca enoglasno pooblastila sodruga Makuca, Sedeja in Štukelja v „Akcijaki odbor“ združenih strokovnih organizacij. Podčrtati pa moram, da je mene osebnost zelo presenetilo dejstvo, da sodrugi Lemež, Žorga,

Marcel in Jaka, Gustinčič in drugi (vseh poimensko ozir. osebno ne poznam) na tej za revolucionarni proletarijat Slovenije tako važni konferenci — niso bili navzoči! Presenetilo me je, da sodrugi, ki so stali isto vedno v ospredju revolucionarnega proletariata Slovenije, niso podali na tej velevažni konferenci svojih referatov. Moje mnenje je bilo in je, da bi se navedenih sodrugov, koji so prestali toliko preganjanj od strani buržuazije, ter so bili radi svojega revolucionarnega prepričanja nešteto krat v zaporih, ne smelo enostavno prezreti! Zato upravičeno obstoja sum, da je ravno radi tega prišlo do razdora med vodilnimi sodrugi skupine okrog „DKL“ ter je prišlo do diskusije v listu, do diskusije, ki je padla na nivo osebnega bliatnja. Ali se zavedate končnega rezultata. Ali vedo vodilni sodrugi kakšne posledice bo rodil ta medsebojen razdor, danes v času, ko se specijelno v Sloveniji proletarijat vseh strok na strokovnem polju ujedinja, danes ko levo orientirani revolucionarni proletarijat Slovenije pričakuje in zahteva od svojih vodilnih sodrugov medsebojne sloge, ko je prokleta dolžnost vodilnih sodrugov, da složno gradijo na ujedinenju proletarskih mas, ter v medsebojni slogi preprečijo nakane socialpatriotičnih voditeljev pri ujedinenju, da skupno — složno utrdijo upliv revolucionarnega proletariata v strok. organizacijah, upliv, ki odgovarja moči levo orientiranega proletariata Slovenije? V delavskih političnih in strokovnih organizacijah so se in se bodo delale napake tudi v bodoče, to je žalostno dejstvo.

In to ravno vsled nesloge tega prokletega lastnega „Jaz!“ je propadlo nešteto pokretov revolucionarnega proletariata v tej in vseh zemljah. Ta nesloga med voditelji ubija med delavstvom zaupanje do njih, mu ogromno škoduje, ker postane malo dušen, nezaupljiv, ter zgubi vero v voditelje svoje, ker v tem vidi le prikrit boj, medsebojno grizenje raznih frakcij! Delavstvo ne razume razna teoretična razkladanja raznih linij, delavstvo potrebuje enotne, močne strokovne organizacije, enotnega nastopa v življenskih vprašanjih, praktičnega leninizma — to je kruna. Zato predlagam v imenu tukajšnjih somišljenikov, da se skliče ponovno konferenca zaupnikov iz vseh važnih industrijskih centrov, kateri morajo prisostvovati vsi sodrugi od Makuca do Gustinčiča. Ta konferenca naj premosti — likvidira spor med vodilnimi sodrugi, napravi konec razbijanju revolucionarnih vrst ter upostavi znova revolucionarno enotnost proletariata Slovenije. Vsak drug pokret, vsako nadaljno cepljenje revolucionarnih vrst Slovenije, vsak drug pokret, ki ne pride od spodaj, t. j. od delavstva samega, mora in bo uničil revolucionarni proletarijat Slovenije in sadove bodo želi tretji — socialpatrioti!!

Glede vsebine „DKL“ priporočam sodrugu uredniku, da posveti kar največjo pažnjo „Svetovnemu položaju“, da nas stalno obvešča o položaju v Sovjetski Rusiji, idealu revolucionarnega proletariata, o bojih delavstva v Kitajski, Nemčiji in drugih deželah. Ker vsi boji, uspehi in

porazi revolucionarnega proletariata vseh dežel se tičejo tudi nas, nas učijo, bodrijo, vspodbujajo, da vstrajamo v boju do končne zmage!

Beuc Ludovik, Bled.

Kako sodi

poštena socialistična mladina delo svojih voditeljev.

Izjava.

Socialistična Omladina odločno protestira zoper dosedanje strankino politiko, ki je bila skrajno umazana. Tudi način boja zoper ostale delavske stranke je socialistični stranki nedopusten. Konstatiramo, da stranka v mnogih slučajih ni vršila svoje dolžnosti kakor n. pr.: Pokolj Orjune v Trbovljah ob priliki razvitja njenega prapora dne 1. junija 1924. Umor sodruga Zadravca pred ljubljansko pošto in dalje sploh divjanje jugofašistov. Mesto da bi stranka zoper to početje buržuazije protestirala, je skrivaj, a v zadnjem času pa kar očitno z njo paktirala. Dokaz za to so volitve ravnateljev pri Okrožnem uradu za zavarovanje delavcev v Ljubljani. V Ljubljani je sicer glasovala za svojega kandidata dr. St. Likarja, a v Zagrebu pa za dr. Jožo Bohinjca, eksponenta kapitalistične stranke in člana Orjune, ki je lansko leto nad trboveljskimi rudarji izvršila krvav zločin.

V boju zoper ostale delavske stranke se poslužuje umazanih sredstev. Konkurs „Sloge“, uničenje „Napreja“, izključenje neodvisnih strokovnih organizacij iz Delavskih zbornic itd.

Pozivamo stranko, da s takimi sredstvi takoj preneha ter naj se v bodoče poslužuje taktike, ki bo našemu gibanju v čast, ne pa v sramoto.

Ljubljana, dne 18. decembra 1925.

Savez Social. Omladine Jugoslavije
Krajevna organizacija Ljubljana.

To izjavo je hotel zastopnik soc. omladine prečitati na kongresu socialistične stranke v Celju, kar pa sta Korun in Uratnik preprečila. To menda zato, ker vlada pri socialistih proletarska demokracija!?

O načinu pouka v proletarski državi.

Kako zoperne in dolgočasne so ure, v katerih se predava zgodovina v zapadno evropskih šolah! Ako se spominjam nazaj v prošlost, je pouk zgodovine zvezan z izučevanjem na pamet gotovih dat, krajev, imen cesarjev, kraljev in vojvod, vojn, knežjih junakov itd. Take so ure, v katerih se predava zgodovina. Pri tem pa je treba še misliti na učitelja, ki pomaga s palico v roki učencem, da si zapomnijo pravi dan in ime.

Popolnoma drugače pa je v Sovjetski zvezi. Diktatura delavcev in kmetov je ustvarila način poučevanja, ki je šele prehodna stopnja k metodi produkcijske šole. Načini, po katerih se učencem predavajo zgodovinska znanja, jim nudijo veliko možnost k samostojnemu umstvenemu delovanju.

Pred kratkim sem se nahajal v „Muzeju revolucije“ v Leningradu. V tem muzeju so razstavljene fotografije, slike, zastave in drugi predmeti iz zgodovine ruskega osvobodilnega in delavskega gibanja. Vse to je razstavljeno po kronološkem (časovnem) redu, kar tvori enotno zgodovinsko knjigo. V teh prostorih se vedno srečava šolske otroke, ki študirajo tam zgodovino delavskega razreda. Tako sem imel priliko videti skupino enajst do dvanajstletnih dečkov in deklic. Bili so v oddelku, ki predstavlja zgodovino revolucije proletariata 1905. Vsi so bili zelo zainteresirani. Imeli so v rokah svinčnik in beležnico ter so si zapisavali razne podatke. Kar naenkrat si niso bili v gotovem vprašanju na jasnem. Vprašanja, ki ga niso mogli rešiti, niti ne z vzajemno pomočjo, kakor so storili doslej. Kaj pa sedaj?

V dvoranah se je nahajal nek sodrug, ki sem ga jaz spočetka smatral za navadnega obiskovalca muzeja. Tudi on si je tu pa tam zabeležil kakšno stvar, ki jo je videl. Tega človeka je skupina otrok poklicala k sebi. Med učenci in 25-letnim sodrugom se je razvil zanimiv

razgovor o odnošajih med petrogradskim delegacijskim svetom in tovarniškimi delavci, kakor tudi o stari zastavi, na kateri je bilo zapisano neko revolucionarno geslo. Iz načina in vsebine razgovora sem mogel spoznati, da je bil tisti posetnik, katerega so otroci nazivali „sodrug“, učitelj njihovega razreda. Ko so bili učenci zadovoljeni z izjavami, so nadaljevali svoja raziskovanja, ne da bi se nadalje brigali za učitelja.

To je le majhen primer, ki pa prav dobro označuje razmerje v šoli. Ne samo o tem, kako se izvajajo šolska dela, ampak tudi o tem, kakšno je razmerje med „učiteljem“ in učenci. Kljub temu, da se sodrug učitelj bavi večinoma sam zase z nalogo (ker tudi on mora določiti, v svrhu razbistrenja, pri razgovorih, ki se vršijo po izletih, različne vezi med tem in onim dogodkom) je vladala med učenci dobra disciplina. Tu ni bilo nepotrebnega postajanja in tekanja, ni-

kakih razgovorov o kakih uličnih prijetljajih, temveč pazljivost in zanimanje, ki je ni opaziti niti pri odraslih. Na ta način se vzgaja učence k dobri in zavodni disciplini, k samostojnosti.

To novo pokolenje, ki razvija z vsemi mogočimi sredstvi svoj um do najvišje stopnje, stoji v rezkem nasprotju s tistimi duševnimi junaki, ki jih mora vzgajati meščanski razred, za to da vzdrži svoje gospodstvo.

In mi proletarci, ki živimo še med tem duševnim suženjstvom, kaj moramo storiti v to, da preprečimo popolno poneumejevanje našega potomstva, potom duševnega strupa, kojega mu se ga vliva v meščanskih razrednih šolah?

Edini odgovor na to je: Vzgojimo naše otroke k boju proti temnim silam, s tem da jih združimo s proletarskimi otroškimi skupinami in da jih v tem podpiramo z nasvetom in dejanjem.

B. E.

Mednarodni pregled.

Kolonialni sužnji.

Angleški, francoski, ameriški in deloma tudi kapitalisti raznih drugih držav so zgradili na Kitajskem, po raznih velikih mestih, svoje ogromne industrije. S tem se je pričelo ono grozno izkoriščanje kolonialnih sužnjev.

Zadnje poretje so se vršile v teh mestih ozir. pokrajinah silne stavke in boji med delavci in kapitalističnimi plačanci. Mnogi, ki niso imeli pogleda v globočino teh dogodkov, jim niso pripisovali svetovnega pomena, toda razredno zavodni proletariati se ni udajal o tem nikakim napačnim domnevanjem in je razumeval položaj od prvega dne, ko so se upori pričeli. Iz članka lahko razvidijo naši čitatelji, da imajo vprašanja razrednega boja v Vzhodni Aziji mednarodni pomen v najresničnejšem pomenu besede.

Navedene podrobnosti iz poročila komisije, ki gotovo ni bila sovražna imperialističnim ciljem na Kitajskem, oziroma razvoju kapitalizma v tej deželi, vobče. Poročilo nam nudi jasno sliko o strašnem izkoriščanju delavstva, predvsem žensk in otrok. Slika seveda ni popolna, toda je tudi tako dovolj grozna in kaže kakšno nevarnost grozi bodočnosti kitajskega naroda in obenem kulturnemu in življenjskemu stanju svetovnega proletariata, posebno evropskega.

Tretja internacionala je že pred leti opozarjala svetovni proletariati na potrebo enotne fronte, ki mora obsegati tudi kolonialne sužnje. Opozarjala je na dejstvo, da le s složnim nastopom vseh teh sil bo mogoče zadati tudi kolonialnemu imperializmu smrtni udarec in uničiti njegovo uničujoče načrte, njegovo strupeno moč. III. internacionala pa je izza časa zadnjih velikih bojev kitajskega proletariata ta klic na svetovni proletariati še ojačila in kliče sedaj, ko je kitajski proletariati storil prve korake za svoje osvobojenje, tem glasneje: „Izkoriščane mase zapada, združite se z zatiranimi narodi vzhoda v skupnem boju proti skupnemu sovražniku svetovnemu imperializmu!“

Izobrazba.

Okrožni politični izobraževalni urad v Leningradu je končal vse pripravljavalno delo za otvoritev 900 čitalnic v leningrajskem okrožju. Državna tiskarna je tiskala 1 milj. malih knjig in brošur izobraževalne in poučne vsebine, katere so se sedaj razdelile med te novoustanovljene čitalnice.

Obsojeni komunisti.

Pet obtoženih komunistov, ki so igrali vodilno ulogo v angleški komunistični stranki, je bilo v Londonu obsojenih, vsak na eno leto ječe, sedem izmed obtoženec pa vsak na šest mesecev. Sodnik jim je dal na razpolago, da se rešijo, ako odstopijo od stranke in se odpovedo komunističnim načelom, kar pa so sodrugi odločno odklonili.

Položaj delavk v Rusiji.

Angleška parlamentarna delegacija delavske stranke je posetila Rusijo. Delegat Grenfel je izjavil: Največje zaščito imajo žene v Rusiji. V nobeni drugi državi ne dobiva delavka enako plačo kot delavec. Samo v Rusiji so delavke za isto delo enako plačane z moškimi. Položaj delavstva v Rusiji je boljši kot v vsaki drugi državi. Tudi na polju tehnike bo Rusija v nekoliko letih najnaprednejša država na svetu.

Zaščita vajencev in skrb za vajence s strani avstr. Delavskih zbornic.

Pod tem naslovom je izšlo v založništvu dunajske Delavske zbornice letno poročilo avstrijskih Delavskih zbornic za leto 1924.

Zelo zanimive razpredelnice uvajajo čitatelje v načine in obseg prestopkov, ki jih sedaj doživljajo pri posameznih obrtih določila o zaščiti vajencev. Delavni čas prednjači približno s 50% celokupnih prestopkov. V razdaljah sledijo pritožbe radi zavlčevanja oprostitev, neizplačila zakonite odškodnine, pritožbe radi nezadostne strokovne izobrazbe itd.

Upravičeno zahteva poročilo, da naj postanejo zakon oni predlogi, ki že mesece leže nerešeni pri zvezni vladi. Izučevanje vajencev na veliko, kakor tudi brezmejnimi prestopkom določil o zaščiti mladine, bi se uspešno nasprotovalo z upostavljenjem zakonite vajeniške inšpekcije. Vlada nima denarja za take namene, radi česar mora delavstvo samo skrbeti v zadnjih letih na Dunaju in Nižji Avstriji za prostovoljne delavce na polju vajeniške zaščite. Nadaljno zaposlitev novooprosčenih po izučanju, kakor tudi reforma zakona o odškodnini vajencev, katerega pomanjkljivosti so ilustrirane s posebno obširno tabelo in končno uvedba vajeniških senatov pri obrtnih sodiščih predočujejo nujnost od vseh strokovnih skupin upostavljenih zahtev na polju skrbstva za vajence.

Da je bilo preko 20.000 vajencev v pueteklem letu deležno pravovarstva, se morajo zahvaliti posamezniki in celokupnost neumorni in požrtvovalni delavnosti prostovoljnih delavcev. Danes šteje prostovoljna zaščita vajencev v Avstriji preko 30 vajeniških svetovalnic, ki so na delokrogu dunajske Delavske zbornice podpisani od 289 sodelavcev.

Tako je v naši najbližji sosedni državi Avstriji. Tudi tam ima še delavski razred s kapitalističnim sistemom velikanske borbe in težave. Kljub temu pa delavci tam ne obupavajo in ne gledajo življenje okrog sebe s prekrižanimi rokami. Oni se trudijo, da si to, kar jim kapitalistični razred noče dati, priborijo, da dosežejo od režima tisto, kar delavstvo za se reklamira. S tem pa dokumentira delavstvo, da je vredno za se reklamirane delavske zaščitne zakonodaje, da bo jo znalo pametno izvajati, ter da ne bo ostala na papirju, kakor se to dogaja žalibog pri nas po veliki krivdi delavstva samega. Kako pa je v tem oziru pri nas v Jugoslaviji?

Brezposelnost na Angleškem.

Brezposelnost na Angleškem zopet narašča. Julija je bilo 1,262.000 brezposelnih, sedaj je število brezposelnih naraslo na 1,417.700. Posebno težka je situacija v železnih rudnikih. Od 482 visokih pečih za topljenje rude jih obratuje samo 136.

Na Irskem je nad 60.000 delavcev brezposelnih, mnogo jih pa dela samo par ur dnevno.

Cankov še vedno mori.

Iz Sofije se poroča: Vojno sodišče v Sofiji je potrdilo obsodbo proti četaški skupini Tomangelov. Na smrt je bilo obsojenih deset, dva sta bila obsojena vsak na 15 let težke ječe.

Pri obravnavi proti že poprej umorjenemu voditelju četašev Kardolu so bili obsojeni sledeči četaši, in sicer vsak na 10 let težke ječe: A. Kovalinijev, Rusev, Tanov in Dobrev. Vsi ti so bili kmeti iz okolice Novibazar.

V mestu Sliven so bili obsojeni na smrt zaradi tega, ker so dali četašem zavetje, sledeči obtoženci: Stejko, B. Kolova, Gelev, Ivanov in Trendofilov.

V Sofiji so stali pred sodiščem zadnji obtoženci mladinske komunistične stranke. Obsojeno je bilo pri tej priliki 25 mladencev, ki stojijo v starosti od 18 do 22 let, in sicer od 5 do 15 let težke ječe.

V Tirnovu-Sejmen je bila pred kratkim zaključena obravnava proti 25 obtožencem in sicer s sledečim izidom: Na smrt so bili obsojeni Grigorova, Inčev, Hubernov, ostali pa na 2 do 12 let ječe.

Pri obravnavi proti članom mladinske organizacije kom. stranke v Plovdivu so bili sledeči člani obsojeni na smrt: Petrova, Filipov, B. Dimitrov, Todorova, G. Dimitrov in Kovačev.

Te dni se vrši obravnava pred vojnim sodiščem v mestu Lom; tukaj je zahteval državni pravdnik za 94 obtoženih revolucionarjev smrtno kazen.

V okolici vasi Slatina se je skrivala v gozdovih skupina četašev. To so bili po večini pobegli vojaki in delavci, ki so se skrivali pred cankovimi krvniki. Nekega dne so bili četaši, ko so prišli v vas, nenadoma obkoljeni in so se v neki gostilni postavili v bran. Cankovi rablji so pričeli metati bombe v poslopje in pri tem sta bila ubita Georgijev in Ivanov, Glečov pa težko ranjen. Potem so rablji zažgali vas in tako uničili več kot polovico poslopij.

Vsak naj stori svojo dolžnost

napram svojemu glasilu. Naročniki in zaupniki naj se stavijo pred oči, da proletarsko časopisje ne more izhajati brez

STALNE POMOČI, BREZ POŽRTOVALNOSTI S STRANI TISTI, KATERIM JE ČASOPIS NAMENJEN, TO JE DELAVCEV IN KMETOV.

Naročniki, sodrugi in somišljeniki naj torej gledajo na to, da redno nabirajo PRISPEVKE ZA TISKOVNI SKLAD.

Ravno tako redno naj se poravnava NAROČNINO IN IZKUPČKE OD RAZPRODAJE IZVODOV.

Sodrugi zaupniki naj si vzamejo k srečju stvar borbega glasila slovenskega mestnega in kmečkega proletariata. Naj bo torej

VSAK NA SVOJEM MESTU. NAJ VSAK AGITIRA ZA ČASOPIS, NABIRA NAROČNIKE, PRISPEVKE IN NAJ TUDI SODELUJE PRI LISTU Z DOPISOVANJEM.

Objava.

Sporočamo, da je skupina okoli DKL izključila iz svoje srede Cirila Štuklja radi njegovega destruktivnega dela, ki je v nasprotju z načeli revolucionarnega marksizma. Ker se Ciril Štukelj ni hotel ozirati na nasvete in opozorila vodstva skupine okoli DKL in odbijal tudi nasvete s strani sodrugov iz centrale, ter kljub vsemu nadaljuje s svojim kontrarevolucionarnim delom, ga skupina okoli DKL izključuje iz svoje srede in objavlja, da C. Štukelj ne zastopa več revolucionarno marksističnih načel.

Redakcija DKL.

Vsem članom Svobode!

Opozarjamo vse naše sodruge, da se v kratkem vrši občni zbor „Svobode“ podružnica Ljubljana. Pozivljamo vse člane, da poravnajo zaostalo članarino, drugače ne bodo imeli glasovalne pravice.

Prispevke lahko vplačajo tudi v upravi „Delavsko-kmetškega lista“, Delavski dom. Podružnica Ljubljana.

Za žrtve reakcije

Nabiralna pola št. 4. Moste Din 84.50, Idica 10, skupaj 94.50 Din.

Za božične praznike sta bila preskrbljena z jedili, pijačo in tobakom sodruga Franc Puc in Viktor Kokalj v ljubljanski jetnišnici.

Pozivajo se sodrugi, da hitro nabirajo in da pole obračunajo najdalje tekom enega meseca od dneva, ko so jih prejeli.

Sodrugi zavedajte se, da najslabša cigareta stane 25 para, katere se odrecite vsak dan in boste brez vsake škode prispevali mesečno za žrtve reakcije po 7.50 in če boste tako vsi delali, vsi politični jetniki bodo obskrbljeni.

zdajatelj za konzorcij Kobler Aleks., Ljubljana. Urednik: Al. Kobler, novinar, Ljubljana. Tiskarna Josip Pavliček, Kočevje.